

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 13 mars 1933 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om åtgärder till bekämpande av nötkreaturstuberkulosen.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 17 av herr *von Heland m. fl.* har — efter det i motionen omnämnts vad tillkallade sakkunniga i vissa angivna frågor föreslagit rörande ytterligare åtgärder för bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur — hemställts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära åtgärders vidtagande för ett snabbt realiserande av vad de sakkunniga föreslagit i de i motionen berörda frågorna.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna hemställan, hänvisas till motionen.

Med anledning av tre vid 1929 års riksdag väckta motioner (I: 110 samt II: 183 och 185) hemställde riksdagen i skrivelse den 24 maj 1929 nr 9 A punkt 28, under åberopande av jordbruksutskottets i denna del godkända utlåtande nr 1 punkt 42, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande ytterligare åtgärder för bekämpande av nötkreaturstuberkulosen samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

I anslutning härtill tillkallades efter Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juli 1929 särskilda sakkunniga att verkställa berörda utredning.

De sakkunniga avgåvo den 21 oktober 1930 betänkande med förslag till ytterligare åtgärder för bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur (Statens offentliga utredningar 1930: 23).

I två vid 1931 års riksdag väckta motioner. (I: 55 och II: 87) hemställdes, att riksdagen skulle bevilja medel för genomförande av de sakkunnigas förslag genom att höja anslaget till förekommande och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen från 140,000 kronor till 1,080,000 kronor. Motionerna vunno icke riksdagens bifall. I sitt utlåtande över motionerna anförde jordbruksutskottet bland annat, att de sakkunnigas förslag innebure en i stort upplagd plan för statens åtgärder å ifrågavarande område och vore av stor ekonomisk räckvidd samt att utskottet icke ansåge lämpligt, att detta viktiga och vidlyftiga ärende skulle utan att Kungl. Maj:t tagit slutlig ståndpunkt till detsamma då avgöras av riksdagen.

Sedermera hava de sakkunniga ytterligare avgivit särskilda yttranden beträffande vissa delar av det åt dem lämnade uppdraget. Sedan de sakkunniga den 25 augusti 1931 avgivit ett betänkande, innefattande åtgärder till förhindrandet av smittospridning genom handel med tuberkulösa livdjur, är deras uppdrag slutfört.

I nu förevarande motion hava motionärerna förklarat sig förstå de ekonomiska betänkligheterna emot att upptaga 1929 års tuberkulossakkunnigas förslag i dess helhet men finna det omotiverat att ej framföra de delar därav, som hänförde sig till lagstiftningsområdet och för sitt genomförande icke krävde direkt statssubvention. Hit hava motionärerna i första hand räknat den del av utredningen, som omsluter åtgärderna för att skydda kreatursstocken inom de delar av landet, där tuberkulosen ännu är föga utbredd, från att infekteras genom införsel av tuberkulösa livdjur från andra delar av riket. Motionärerna hava jämväl förordat ett genomförande i detta sammanhang av de sakkunnigas förslag till totala utrotningsåtgärder emot all påvisbar kreaturstuberkulos inom de fyra nordligaste länen och Gotland. Slutligen hava motionärerna förklarat sig finna ett ingripande genom lagstiftningsåtgärder till förhindrandet av smittas kringspredning genom handeln med tuberkulösa livdjur ofrånkomligt.

Utskottet vill i korthet redogöra för vad de sakkunniga föreslagit i de sålunda av motionärerna berörda frågorna.

Vad först angår frågan om åtgärder för att skydda kreatursstocken inom de delar av landet, där tuberkulosen ännu är föga utbredd, från att infekteras genom införsel av kreatur från andra delar av riket, hava de sakkunniga föreslagit, att införsel av nötkreatur till Norrland, Dalarna och Gotland icke skulle få äga rum utan licens från länsstyrelsen i det län, dit införseln skulle ske. Den, som erhållit dylik licens, skulle, om kreaturen vore avsedda för bruk som livdjur, vara pliktig att anskaffa särskilt intyg från legitimerad veterinär om reaktionsfrihet vid tuberkulinundersökning, varefter licensansökan jämte tillhörande intyg skulle uppvisas vid järnvägstransport för stationsföreståndare, vid sjötransport för fartygsbefälhavare och vid transport landsvägsledes för kronobetjäning eller person, som därtill av länsstyrelsen förordnats. I fråga om slaktdjur skulle det åligga licensinnehavare att tillse dels att djuret före införseln bleve försett med ett i örat fastnitat slaktmärke, dels ock att djuret inom 30 dagar efter införseln bleve nedslaktat. Med hänsyn till att nötkreaturstuberkulosen inom det område, som sålunda skulle skyddas mot infektion genom införsel från andra delar av riket, är mera spridd i Kopparbergs och Gävleborgs län än i det skyddade området i övrigt, hava de sakkunniga föreslagit inrättande av ytterligare en spärrgräns, belägen norr om sistnämnda båda län.

Till kompletterande av bestämmelserna om införselbud hava de sakkunniga föreslagit statliga åtgärder för utrotande av nötkreaturstu-

berkulosen inom de fyra nordligaste länen och Gotland. De sakkunnigas förslag avser tvångsåtgärder för uppspårande och oskadliggörande av alla smittohärdar inom dessa län och går i huvudsak ut på dels skyldighet för veterinärer, hälsovårdstillsyningsmän, djurägare och andra att anmäla misstankar om förefintligheten av nötkreaturstuberkulos, dels ock vidsträckt möjlighet att tvångsnedslakta kreatur, varvid staten skulle lämna vederbörande kreatursägare viss ersättning.

Vad slutligen angår åtgärder till förhindrande av smittas kringspri-dande genom handel med tuberkulösa kreatur hava de sakkunniga förelagtit införande av bötesstraff, dels för envar, som (å auktion eller el-just) försäljer nötkreatur, behäftat med tuberkulos i smittofarlig form, annorledes än till slakt, dels för den, som vid kreatursförsäljning missbrukar beteckningarna »reaktionsfritt för tuberkulin» eller »kliniskt undersökt», dels ock för köpare av slaktdjur, som ej tillser, att djuret inom 30 dagar blir nedslaktat.

Över de sakkunnigas förslag hava yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar. Av dessa har medicinalstyrelsen i huvudsak tillstyrkt de sakkunnigas förslag. Medicinalstyrelsen har emellertid erinrat, att styrelsen, som helst önskade, att alla statliga åtgärder mot samtliga smittsamma kreaturssjukdomar sammanfördes i en gemensam författning, den 30 augusti 1930 till Kungl. Maj:t överlämnat ett förslag till epizootilag och ny epizootiförordning, vari även upptagits åtgärder mot tuberkulosen, grundade på ungefär samma principer, som de sakkunniga utgått från vid utarbetandet av sitt förslag. Lantbruksstyrelsen, som i ärendet hört hushållningssällskapens förvaltningsutskott, har ansett de sakkunnigas förslag tarva en grundlig omarbetning. Lantbruksstyrelsen har visserligen tillstyrkt en skyddsgräns mot införsel av tuberkulösa djur till Norrland, Dalarna och Gotland men ifrågasatt lämpligheten av vad de sakkunniga föreslagit om två skyddsgränser och om ett särskilt licensförfarande, varjämte lantbruksstyrelsen bestämt avrått från anlåtande av de föreslagna tvångsåtgärderna till kreaturstuberkulosens utrotande inom de fyra nordligaste länen och Gotland. Lantbruksstyrelsen har vidare vitsordat behovet av lagstiftningsåtgärder till förebyggande av tuberkulosens spridning genom kreaturshandeln men förklarat sig icke kunna tillstyrka de sakkunnigas förslag i denna del samt framhållit, att vid en eventuell förnyad utredning i ämnet jämväl syntes böra tagas under övervägande, huruvida icke åtgärder mot spridning på liknande sätt av smittsam kastning och möjligen även av smittsam juverinflammation kunde anses behöfliga och önskvärda.

Sedan de infortrade yttrandena över de sakkunnigas förslag avgivits, är ärendet för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Utskottet.

Utskottet anser sig för närvarande icke böra ingå på en realprövning av de sakkunnigas förslag i de i motionen berörda frågorna utan endast taga ståndpunkt till lämpligheten av att, utan avbidan på den vidare behandlingen av förslaget i dess helhet, omedelbart företaga dessa frågor till avgörande. I detta hänseende får utskottet anföra följande.

Vad först angår frågan om åtgärder till förhindrande av att tuberkulösa djur införas till Norrland, Dalarna och Gotland, synes faran av okontrollerade kreatursimporter från övriga delar av riket i viss mån hava överdrivits. Enligt de sakkunnigas egna uppgifter är livdjurshandeln med Norrland av ringa omfattning. Att ett förslag om spärrgränser det oaktat blivit framlagt, torde bero på den starka opinion för ifrågavarande åtgärd, som förefunnits inom Norrland och Dalarna. Införandet av en spärrgräns har i dessa landsdelar betraktats som en förutsättning för att försök till nötkreaturstuberkulosens utrotande skulle få utsikt till framgång. Där har emellertid under de senaste åren igångsatts ett arbete för motverkande av tuberkulosen efter samma principer, som tillämpas i landet i övrigt, och detta arbete har visat sig ganska framgångsrikt. Vid sådant förhållande kan utskottet icke finna, att denna fråga bör behandlas fristående från förslaget i övrigt.

Vidkommande därefter frågan om åtgärder för utrotande av nötkreaturstuberkulosen inom de fyra nordligaste länen och Gotland får utskottet framhålla dels att förslagets genomförande skulle få betydande ekonomiska konsekvenser, dels att det kan ifrågasättas, huruvida den tuberkulindiagnostiska metoden är så tillförlitlig att därpå lämpligen kan grundas ett tvångsförfarande mot tuberkulosen, dels ock att genomförande av så långt gående tvångsföreskrifter, som de sakkunniga föreslagit, kan befaras äventyra verksamheten för nötkreaturstuberkulosens bekämpande, enär ett sådant tvång lätt kunde göra djurägarna avogt stämda mot denna verksamhet. Med hänsyn härtill anser sig utskottet böra bestämt avstyrka ett genomförande av de i denna del föreslagna åtgärderna, i varje fall innan hela ärendet kommer under slutligt bedömande.

Vad slutligen angår frågan om åtgärder till förhindrande av smittas kringspidande genom handel med tuberkulösa nötkreatur vill utskottet understryka önskvärdheten av lagstiftningsåtgärder i detta hänseende. Emellertid synes de sakkunnigas förslag härutinnan i allt fall vara i behov av överarbetning. Det förefaller då lämpligt, att frågan göres till föremål för fortsatt utredning, eventuellt — såsom lantbruksstyrelsen hemställt — i samband med liknande spørsmål beträffande smittsam kastning och smittsam juverinflammation. Ett ytterligare skäl mot att nu företaga frågan om åtgärder mot tuberkulosens spridande genom kreaturshandeln till särskild behandling finner utskottet ligga däri, att förslag till en ny epizootiförordning, avseende även åtgärder mot tuberkulosen, för närvarande är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att motionen I:17 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 mars 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, N. August Nilsson, Carl E. Eriksson, von Stockenström, Granath, Tjällgren, J. Fritiof Gustafson* och *David Hjalmar Pettersson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson i Uppmälby, Nilsson i Landeryd, Andersson i Löbbo, Carlström, Björk, Bengtsson* i Kullen, *Ericsson* i Sörsjön och *Gustafson* i Vimmerby.
